

HVA SKJER HVIS DU IKKE HAR SKREVET FREMTIDSFULLMAKT?

Det har den siste tiden vært stort fokus på fremtidsfullmakt og at det er viktig å opprette en slik fullmakt mens man fortsatt er i stand til det. Hva da med de som ikke har rukket å opprette en slik fullmakt i tide eller kanskje ikke ønsker å skrive en slik fullmakt?

For mange vil det å skrive en fremtidsfullmakt være en god løsning. Det forutsetter imidlertid at fremtidsfullmakten gis til en person fullmaktsgiver har særlig tillit til og at personen er i stand til å utføre de oppgavene fremtidsfullmakten gjelder.

Har du ikke nære pårørende eller andre tillitspersoner som kan påta seg en slik oppgave, vil andre hjelpeordninger være et bedre alternativ for deg. Fylkesmannen fraråder at man gir en fremtidsfullmakt til en person man ikke har et nært tillitsforhold til. Ordningen med fremtidsfullmakt er basert på at man har en slik tillit til personen som utpekes.

Under finner du nyttig informasjon om alternative ordninger. Informasjon om vergemålsordningen, og hvordan et vergemål kan tilpasses deg og dine ønsker for fremtiden, finner du nederst.

Vanlig fullmakt

Hvis du har forståelsen i behold, men ønsker hjelp til for eksempel å betale regninger eller selge huset, står du fritt til å gi en vanlig fullmakt til en (eller flere) som kan hjelpe deg med det. Du velger selv innholdet i fullmakten og hvem du ønsker å gi en slik fullmakt til. Så lenge du har forståelsen i behold vil du kunne føre kontroll med at fullmektigen holder seg innenfor den fullmakten du har gitt. Dersom du blir så alvorlig syk at du ikke lenger vurderes å ha forståelsen i behold (ikke lenger er samtykkekompetent) vil vanlige fullmakter du har gitt mens du fortsatt var i stand til det falle bort.¹ For deg som ikke har skrevet en fremtidsfullmakt vil det da være nærstående representasjonsrett eller vergemål som vil være aktuelle hjelpeordninger. Nærstående representasjonsrett

Nærstående representasjonsrett er også kalt legalfullmakt. Denne fullmakten følger direkte av loven, og fylkesmannen skal derfor ikke utstede et dokument. Nærstående representasjonsrett er en rett nærstående har til å foreta enkelte økonomiske

¹ Avtaleloven § 22

handlinger på vegne av et familiemedlem. For at man skal kunne benytte seg av retten må familiemedlemmet være ute av stand til å ivareta egne økonomiske interesser på grunn av sinnslidelse (blant annet demenssykdom) eller alvorlig svekket helbred. Det dokumenteres ved å vise frem en legeerklæring.

Nærståendes representasjonsrett kan være nyttig. Da særlig hvis det oppstår et mer akutt behov for å betale løpende utgifter eller hjelpebehovet er/kan være forbigående. Et eksempel er at familiemedlemmet ligger i kunstig koma eller er i en akutt forvirringstilstand.

Representasjonsretten har også noen klare begrensninger. Det er ikke en rett til å ivareta personlige interesser. Det å søke om fast sykehjemsplass er et eksempel på et slikt personlig forhold. Ordningen gir heller ikke den nærstående en generell disposisjonsrett til familiemedlemmets bankkonto eller mulighet til å foreta større handlinger på personens vegne. Eksempler på slike større disposisjoner kan være salg av bolig eller betaling av større vedlikeholdsutgifter. For å kunne foreta slike handlinger vil det være behov for å opprette vergemål og oppnevne en verge (forutsatt at personen ikke har skrevet en fremtidsfullmakt).

Her finner du mer informasjon om nærståendes representasjonsrett.

Vergemål

Ordningen med vergemål er det offentlige alternativet til det å skrive en fremtidsfullmakt. Hvis fylkesmannen oppretter vergemål for en person oppnevnes det samtidig en verge for han eller henne.

Mange tror at vergemål innebærer at man blir fratatt muligheten til å treffe beslutninger for eget liv. Slik er det ikke. Vergemål er en frivillig hjelpeordning hvor vergehavers ønsker skal være styrende både for vergens arbeid og for fylkesmannens behandling av vergemålssaken.

Vergen vil ofte være en av vergehavers nærstående etter ønske fra vergehaver selv. Det kan være en ektefelle/samboer eller en datter eller sønn. Noen foretrekker heller en god venn eller en slektning. Felles for disse er gjerne at det er personer som kjenner vergehaver godt, og dermed vet hva som er vergehavers vilje og ønsker.

Vergehavers vilje og ønsker skal være styrende for hva vergen gjør eller lar være å gjøre. Før vergen tar avgjørelser skal vergehaver høres så langt det er mulig.

Noen ganger kan det være vanskelig å vite hva som er vergehavers vilje eller ønsker fordi vergehaver ikke er i stand til å si noe om det selv på grunn av alvorlig sykdom. Enda vanskeligere er det hvis pårørende har ulik mening om hva vergehaver selv ville ha valgt.

Ved å skrive ned noen ord om hva du ønsker for fremtiden, og underskrive og datere notatet, gjør du det lettere for fylkesmannen og den som eventuelt blir oppnevnt som

din verge å ta avgjørelser som er riktige for deg og ditt liv. Hvem ønsker du at skal være din verge? Ønsker du at din bolig skal selges dersom du får fast sykehjemsplass? Ønsker du at det skal deles ut større gaver? Hvem ønsker du at skal få informasjon fra vergen? Er det andre ting som er viktig for deg? Skriftlige ønsker gjør det lettere å tilpasse vergemålet, slik vi skal gjøre.

Et vergemål kan med andre ord tilpasses vergehaver på samme måte som en fremtidsfullmakt utformes etter fullmaktsgivers vilje og ønsker. Vergeordningen vil imidlertid innebære at fylkesmannen kontrollerer at vergen faktisk følger de føringene vergehaver gir/har gitt. En slik kontroll kan være betryggende, og en grei forsikring hvis du ikke har nære tillitspersoner du ønsker å overlate ansvaret til eller som ikke kan påta seg å være fullmektig.

Her finner du mer informasjon om vergemål.

Ytterligere veiledning

Dersom noe er uklart eller det trengs veiledning når det gjelder alternativer til opprettelse og bruk av fremtidsfullmakt, står Fylkesmannen til tjeneste. Ta derfor gjerne nærmere kontakt med oss.

Postadresse:

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Vergemålsavdelingen
Postboks 325
1502 Moss

Besøksadresser:

Stensberggaten 27, Oslo
Vogts gate 17, Moss
Grønland 32, Drammen

Telefon: 69 24 70 00

E-post: fmovpost@fylkesmannen.no
<https://www.fylkesmannen.no/ov>